

Öfkeli Genç Adam - Holden-

Uğur ÖNER¹, Zeynep Yılmaz KURT²

Özet

Bu çalışmada, Salinger'ın 1950'lerin başında basılan ve genç roman kahramanının ergenlik dönemi bunalımlarını çarpıcı bir biçimde yansıtan romanı, *Gönülçelen*'in Amerika ve diğer ülkelerdeki yankıları üzerinde durulmuştur. Baş kahraman, Holden'in asi ve tutarsız davranışlarının psikolojik açıdan incelenmesi, Holden'ı bu ruh haline iten nedenler ve Holden'in tüm yaşadığı bu sorunlara yaklaşımı ve nasıl üstesinden geldiği irdelenmiştir.

Anahtar Sözcükler: J. D. Salinger, *Gönülçelen*, Ergenlik psikolojisi, aile içi ilişkiler

Abstract

This article is a study of J. D. Salinger's novel, *The Catcher in the Rye*, which is a detailed reflection of adolescence problems of its young protagonist. Responses to this novel in the United States as well as other countries since its first publication in 1950 is also a matter of concern. The main character, Holden Caulfield's rebellious and inconsistent psychology, the reasons that lead him to this problematic psychology, and how he manages to overcome these problems in the end are also considered.

Key Words : J. D. Salinger, *The Catcher in the Rye*, Adolescent Psychology, family relations

Amerikalı yazar J. D. Salinger'ın 1951 yılında basılan ilk ve tek romanı *Gönülçelen* (*The Catcher in the Rye*), 17 yaşındaki başkahraman Holden Caulfield'in ergenlik dönemine özgü sıkıntılarıyla başa çıkma mücadelesini yansıtır. Bu romanda Holden'in ergenlik döneminde yaşadığı bunalımlarının, ruhsal bir çöküntüyle sonuçlandığı gözlenir. Holden yetişkinler dünyasına tepkilidir. Yetişkinler dünyasıyla baş edemediğinde, dört yıl önce ölen ve kendisinden iki yaş küçük olan kardeşi, Allie ile

^{1,2} Department of English Language and Literature, Faculty of Art and Sciences, Çankaya University, Ankara, Turkey

özdeşleştirdiği çocukluk dünyasının masumiyetine sığınmaya çalışır. Holden'in, roman'ın temel mecazını da oluşturan "çavdar tarlasında çocuklar" düşü bu kaçışın ve masumiyet arayışının çok belirgin bir simgesidir. Çocukluk dönemi, yetişkinliği temsil eden sarp kayalıklar üzerindeki bir çavdar tarlasıdır. Holden ise, kendini buradaki koşuşan çocukların sarp kayalardan düşüşünü engellemeye adanarak, bir kurtarıcı olmak ister:

. . . büyük bir çavdar tarlasında oynayan çocuklar geliyor gözümün önüne. Binlerce çocuk, ortada da, onlara göz kulak olacak benden başka tek büyük yok. Bana düşen, oraya buraya koşup önünü göremeyen çocukların, sarp kayalıklardan aşağıya yuvarlanmalarını önlemek, uçurumun kenarında yakalamak onları. Gün boyunca bütün işim gücüm bu, çavdar tarlasında çocukları kollamak. (Salinger 1990,187).

Holden'in anlatıcılığını da yaptığı ve aslında kendisinin sarp kayalıklardan düşüşüne direncini ve "çavdar tarlası"nda kalma çabasını yansıtan bu roman basıldığı ilk günden itibaren çok tartışılan bir yapıt olmuştur. Özellikle, gençler üzerinde etkisi uzun süre etkili olmuştur ve bu etki hala sürmektedir.

Amerikan edebiyatında da çok özel bir yeri vardır Gönülçelen'in: Hem okullarda en çok okutulan kitaplar listesinin ikinci sırasında, hem de en çok sansüre uğrayan kitaplar listesinin başında yer almıştır, (Whitfield,1997,574). Burrows, gençlerin ilk defa bu romanla, edebiyatın sadece okul kitaplarındaki gibi sıkıcı şiir ve öykülerden ibaret olmadığını farkına vardıklarını ileri sürer (1990, 80). Bundan da öte, bir nesil, ergenliğini yaşayan Holden'in konuşma biçimini ve tavırlarını taklit ederek, onun gibi dünyanın "sahte" (phony) ve "iyi" olmak üzere iki grup insanlardan oluştuğuna ilişkin görüşlerini hızla benimsemekten geri kalmamışlardır. Alttan alta bir "Gönülçelen kült'ü" oluşturmuşlardır (Burrows, 1990, 80). Öte yandan, bazı aileler ise romanı müstehcenlikle suçlamışlardır (Whitfield, 1997, 596). Böylesine etkin olan ve çok kısa sürede klasik eserler arasındaki yerini alan roman, pek çok açıdan ele alınmış, incelenmiş, Holden'in asi duruşundan dolayı da çoğu zaman olumsuz eleştirilere hedef olmuştur. Geismar, örneğin, romanın "nörotik anarşist" kahramanını, "paranoid kurtarıcı" ve çocuklara olan tutkulu, takıntılı duygusallığıyla betimlemektedir (Melard, 198, 990).

Roman kısaca Holden'in atıldığı üçüncü okuldan, Noel arifesinde, New York'taki evine dönüş serüvenini anlatır. Sadece üç gün süren bu serüven sonucunda Holden, kendi ifadesiyle, "...hasta düşüp kalafata çekilmek üzere. . ." bir sanatoryum'a yatırılır (Salinger, 1990, 9). Holden Caulfield'in ergenlik bunalımları onu büyük bir ruhsal çöküntünün eşğine taşımıştır. Johnson, yirminci yüzyıl edebiyatında ergenlik temasını incelediği makalesinde, şöyle tarif eder ergenliği, ". . . çocukluğu takip eden geçici bir

dönemdir, ancak aynı zamanda da çok ciddi izler bırakabilen, yaşamın en kritik dönemlerinden birisidir . . . ergenin bilişsel yapısı, çocukluğun masumiyetinden ve yetişkinin olayları pratik kabulünden yoksun bir bakış açısına sahiptir . . .” (1959,4). Romanın başında, kendini anlatırken, ergenliğin fizyolojik ve psikolojik karmaşasını tarif eder aslında Holden. Şöyle der, “ O zamanlar on altı yaşındaydım- şimdi on yedisindeyim. Gene de on üç yaşında bir çocuk gibi davrandığım olur. Gerçekten matrak bir durum, çünkü sırk bir boyum var . . . kimi zaman, on iki yaşındakiler gibi davranırım. Herkes böyle söylüyor, hele babam.” (Salinger,1990,17) Uzun boyu ve hatta doğuştan kısmen kırılmış saçlarıyla, fiziksel olarak yetişkin görünümünde olsa bile, Holden’ın özellikle kendini çelişik ifadelerle betimlemesi onun, Johnson’ın ifadesiyle,“yarı çocuk yarı yetişkin” olduğunu gösterir (Johnson, 1959, 4) Holden’ın yaşadığı kişisel sorunlarından dolayı yetişkinler dünyasına geçişe direnmesiyle ya da çocuk dünyasında kalmakta diretmesiyle de aşılması güç bir çelişkiye dönüşür yaşamı.

GÖNÜLÇELEN – OKUYUCU BULUŞMASI

Salinger, savaş sonrası karmaşası içerisinde sıkışıp kalan Amerikan gençliğinin sorunlarını ve psikolojisini ele almaktadır kitabında. Gençlerin kaygılarını dile getirerek, onların kendilerini yeniden keşfederek tanımalarına yardımcı olmuştur. Aslında, Salinger’ın romanı alışlagelmiş bir konuyu ele almaktadır. Salinger böylesi bir konuyu yalın anlatımı ve kullandığı dille öylesine sunmuştur ki okuruna, tüm dünya gençliğiyle buluşturmuştur Holden’ı. Amerikan edebiyatında ilk kez toplumun beklentilerine isyan ederek incinmişliğini, kırılğanlığını belirten bir ergenle tanıştırmaya çalışmıştır okurunu. Salinger’ın kahramanları kullandıkları dille yaşam bulmaktadırlar. İçinde buldukları gelişim döneminin sorunları ancak böylesi bir dille anlatılabilmekte ve inandırıcılığı yakalayabilmektedir. Salinger’ın dili çağdaşlarından farklıdır. Kullandığı dil Amerikan ergenlerinin kullandıkları dildir (French,1963,106). Ergenlerin değerleri, hayalleri, fantezileri de ancak onların kendi sözcükleriyle anlatılabilir. Bu dil yeni birşeyler söylemeye çalışan genç, canlı, öfkeli, telaşlı, kaygılı kırılğan bir ses gibi yansır okuyucuya. İsyen eden bir ergenin ağzından onun diliyle konuşmaktadır Salinger (French,1963,104).

Gönülçelen, kendi ülkesi sınırları içerisinde kalmayıp, sınırlarını çok çabuk ve hızla aşabilmiştir. Bu acımasız, terör ve şiddetin kol gezdiği çağda – tüm kültürel farklılıklara rağmen dünyanın her yerinde ergenler, duygusal olarak birbirlerine benzer sorunlar yaşamaktadırlar. Roman Amerika’da basıldıktan bir ay sonra İngiltere’de, sonra Avrupa ve Kuzey Avrupa ülkelerinde basılmıştır. Daha sonra ise, dünyanın bir çok ülkesinde

değişik dillere çevrilmiş, hatta bazı ülkelerde birkaç kez çevrilmiştir roman (French,1963,125). Türkçe’de de, örneğin, iki farklı çevirisi vardır. 1967 yılında Adnan Benk tarafından *Gönülçelen* olarak yapılan çok başarılı bir çevrinin ardından, ikinci kez 1997 *Çavdar Tarlasında Çocuklar*³ olarak çevrilmiştir.

Gönülçelen’i Türkçeye ilk kazandıran, Adnan Benk’in de, “yumuşak”, “utangaç” ve “çekingen” bir karakter olarak nitelediği gibi, aşırı duyarlı, kırılgan, içe-dönük kişilik yapısıyla, Holden bir çok kişiyi etkilemiştir (Benk,1990, 7). Bazen , Mark Chapman⁴ örneğinde olduğu gibi, gençler üzerinde olumsuz etkileri olmuştur, Holden karakterinin. Bilindiği gibi, ünlü Beatles grubunun üyelerinden John Lennon 1980 yılı Aralık ayında öldürülmüştür ve katil Mark David Chapman adlı bir gençtir.

. . . Mark David Chapman, John Lennon’ı öldürdüğünde cebinde Salinger’in romanını taşıyordu. Katil, polis olay yerine gelmeden kendi kendine romanı okumaya başladı, yargılama sırasında ise Holden’in [“Çavdar tarlasında kollayıcı” olmak istediği] bölüm’ü yüksek sesle okudu . . . ⁵ (Whitfield 1997, 571).

Bir eleştirmen, Salinger’in romanıyla ilişkilendirildiğinde Chapman’ın, John Lennon’ı öldürmesine gerekçe olarak, Beatles grubunun ilk zamanlardaki masumiyetini koruyabilmesinin tek yolunun - Holden’ın ölen kardeşi Allie örneğinde olduğu gibi - ölümlerle sağlanabileceğini söyler (Whitfield 1997, 572) Bu bakış açısıyla, paradoksal bir biçimde, masumiyet adına öldürülmüştür John Lennon. Kahramanla kurduğu özdeşim sonucu Chapman da, Holden gibi, “çavdar tarlasında kollayıcı,” masumiyet koruyucusu olmaya adanmıştır kendini.

Bazen de, Türk müzisyen Teoman’da olduğu gibi, büyük bir gençlik kitesinin sesi olmuştur *Gönülçelen*. Teoman ‘*Gönülçelen*’ şarkısını yazarken Salinger’in romanından esinlenmiştir. “*Gönülçelen*, sevdiğim ve dönem, dönem okuduğum bir romandı,” der ve Türk okurların Salinger’a olan ilgilerine şaşırmadığını ve zaten böyle bir şey beklediğini söyler, Teoman (Kılıç,2002). Holden’in kişiliğinden esinlenerek yazdığı şarkısı “*Gönülçelen*”de, herkesin, özellikle gençlerin, yaşadığı kendine has çelişkilerin derinlerinde büyümemiş ve kırılgan bir kişilik yapısının olduğunu yansıtır. Şarkının, özellikle ilk bölümü, bu yapısı ve içeriğiyle, Holden’in romanın başından sonuna kadar yaşadığı bunalıma paralel bir yapı sergilemektedir. Çünkü,bu mısradaki ayrıntılar kahramanın yaşam karşısındaki ürkekliğini, bununla baş etme çabalarını, ve bu çabalara rağmen ruhsal çöküntüye uğramış olmasını dile getirir. Bütün bu zorlanmaların ve çöküntünün nedeni ise dış dünyanın, “Güzel vücutlar, boş suratlar” dan ibaret olmasıdır. Tıpkı Holden’in romanda sıkça kullandığı ifadeyle “phoney”(sahte) olmasındandır. Yani, kahraman’ın algıladığı dünya sahte ve düzenbazlıklarla doludur. Her şey ve

herkes sahtedir, kırılğan kahraman ise bütün bu sahtelik ve bozulmuşluklara katlanamaz ve yıkılır, tıpkı New York'ta kendi başına geçirdiği üç gün sonunda psikolojik açıdan yıkılan ve sanatoryumda tedavi görmek zorunda kalan Holden gibi. Holden'ı, bu noktaya getiren anlayışsız bir çevre ve içinde bulunduğu gelişim döneminin kendine özgü kırılğan özellikleridir.

HOLDEN VE ERGENLİK DÖNEMİ ÇALKANTILARI

Tüm romanlar, psikolojik boyutlar içerse de, hepsi için yoğun psikolojik yorumlamalar getirebilmek olanaksızdır. Ancak, *Gönülçelen*'de, roman kahramanı Holden, sıkı bir ergenlik krizinin odağında, yoğun bir kimlik bunalımı yaşamaktadır. Bu çalkantı içerisinde ona güç verebilecek ana-baba desteği de yoktur. Ayrıca yeni kaybettiği bir erkek kardeşin acısını da derinden yaşamaktadır. Bir yanda da, küçük kız kardeşinin böylesine kokuşmuş bir dünyada masumiyetini nasıl koruyabileceği onu kaygılandırmaktadır. Hatta tüm çocukların masumiyetlerinden de kendisini sorumlu hisseder. İşte bu denli yoğun kişilik gelişimi sorunlarının vurgulandığı roman, psikoloji kuramlarının kullanılarak yorumlanmasını gündeme getiriyor. Geismer'a göre, Salinger, romanı annesine adamıştır, aslında bu, romanın kahramanı Holden Caulfield'in öyküdeki bir gölge ya da duvarların ardında kalan bir ses gibi beliren annesine ve adeta "yokluğuyla" kendini hissettiren babasıdır (Mellard, 198: 1990).

Ergenlik döneminde, gençlerin yaşadıkları bedensel ve zihinsel değişimlere yoğun bir biçimde duyarlı olmaları onları her an kendileriyle ilgilenmeye yöneltir. Ergenin, benmerkezci düşünce yapısı, onun bilişsel gelişiminin her evresinde farklı biçimlerde dile getirilir. Ergenler, yanılgılı bir biçimde sürekli olarak spot ışıkları altında olduklarına inandıkları için, kendi benlikleriyle sürekli ilgilidirler. Bu nedenle de kendilerine hayran olma ile eleştirme gibi iki uç tutum arasında gider gelirler.

Holden'da da, kendiyile ilgili algılamalarını yansıtırken bu ben-merkezlidüşünce biçimini görüyoruz. Ergenler gözlemleyen olmaktan çok gözlemlenen olmakla ilgilenirler. Böylece, kendi yarattıkları hayali seyircilerden daha önemli kişiler oldukları düşüncesine kapılırlar. Özel ve biricik olduklarını düşünürler. Bu ben merkezli düşünce ve anlatım ergenin kendine anlattığı ve kendini inandırdığı gerçek olmayan bir öyküdür. Örneğin "insanlık tarihinde kimse benim gibi hissetmemiştir," düşüncesine kapılmak gibi. Bunun *Gönülçelen*'deki en belirgin yansıması Holden'ın "çavdar tarlası"ndaki "tek büyük" olma isteğidir. Holden, çocukları yetişkin olmaktan korumak gibi insanüstü bir amaç üstlenmeyi düşler (Salinger, 1990, 137).

Holden'in yaşama karşı kuşkulu bir tutumu vardır. Yaşamın sorunlarıyla baş etmek, onları alt etmek ister. Ancak, kırılğan benlik algısı buna yetmez. Onun tereddütlü tutumu, nevrotik yapısı, onun "evet-fakat" bağlamında akıl yürüterek düşünmesine yol açar. Bir amaç belirler, bu bir "evet"tir. Arkasından hemen "fakat" gelir(Mellard, 1990, 149). İşte bu bahaneler yazılan senaryolar onu amacına ulaşabilmekten hep alıkoyar. Holden bu çelişkili, kuşkulu tavrını karşı cinsle olan ilişkilerinde de sergiler. Çünkü temelde hep güvensizlik duyguları yatmaktadır. Jane'in yataktan çıkmasını lobisinde olduğunu öğrendiğinde, onu görmek, konuşmak istemesine rağmen "şimdi havamda değilim" deyip, ondan kaçması, buna bir örnektir(Salinger, 1990, 42). Aslında, bunlar, ergenlik dönemindeki fiziksel büyümenin doğal sonuçlarıdır. Ergenlik dönemine özgü bu ani büyüme onun psikolojisini olumsuz etkilemektedir. Bu fiziksel büyüme duygusal olarak daha hazır değildir.

Holden kaygılıdır, düşmanca olduğunu algıladığı, kötülüklerle dolu olan bir dünyada ona destek verecek sevmeye, sevilme ait olma gereksinimini karşılayacak bir yetişkin de yoktur. Erkek kardeşini kaybetmiştir. Bu psikoloji içerisinde, Central Park'taki göl donunca oradaki ördeklerin nereye gidecekleri onu kaygılandırmaktadır. Birisi gelip onları bu donan gölden alıp bir hayvanat bahçesine götürecektir midir? Yoksa onlar bir yerlere çekip gidebilecekler midir? (Salinger,1990, 21). Aslında bu kaygılar kendi yok olma korkusuyla bağlantılıdır. Ördeklerden söz ederken, düşünceleri kendi yok oluşuna kayar. Daha sonra ölen kardeşini hatırlar ve sonra kendisinin de zati olarak öleceğini düşünür. Kendi cenaze merasimini düşünür. Erkek kardeşinde olduğu gibi amcalar, halalar, kuzenler tüm o insan yığını cenazeye geleceklerdir (Salinger, 1990, 167).

Bu olaya psikolojik açıdan bakıldığında, çocuğun kendi cenaze törenini hayal etmesi aslında bir biçimde ana-babasının sevgi ve ilgisini istemesindedir. Lacan'a göre buradaki sorun ana-baba sevgisine duyulan gereksinimdir (Mellard, 1990, 203). Çocuğun ölüm fantezisini tetikleyen ana-babasıyla olan sevgi ilişkisidir. Romanda, Holden hastalandığını ve ölmek üzere olduğunu düşler. Aynı zamanda ana-babasını da düşünür, onlar adına üzölmeye başlar. Özellikle de annesine üzölmür, çünkü o daha kardeşinin ölüm acısını atlatamamıştır (Salinger,1990, 167). Bu kayıpları düşlerken onun asıl arzusu ana-baba sevgisine sahip olabilmek onların ilgi ve sevgisine ulaşabilmektir. Ancak ölüm noktasına gelirse,onunla ilgileneceklerini ve sevgilerini göstereceklerini düşünmektedir.

Allie, Holden'in yaşamında önemli bir ögedir. Onun ölümüyle, Holden, büyük bir boşluğa düşmüştür. Aslında Allie Holden'in ego idealidir (Mellard, 1990, 205). Holden, Allie ile yoğun bir biçimde özdeşleşmiştir. Bu özdeşleşim Holden'in bilincinde

yer almaktadır. Ancak bilinç dışına bastırılmış, daha derinlerde olan özdeşimini ise Allie'nin beyzbol eldiveni sembolize eder. Holden için, bu eldiven Allie'ye ait bir nesne olmaktan çok "eli" simgeleyen bir nesne olarak anlamlıdır. Bu eldiven Holden'a Allie'nin ölümü sırasında kendi elinin kırılmış olmasını hatırlatmaktadır. Ancak, Allie'yi hatırlattığı kadar bu kendi kırılan elini de hatırlatmaktadır. Kırık el ve Allie'nin ölümü, kaybedilen kardeşin yası ve acısıyla ilişkilendirilmektedir. Holden'ın psikolojik sorunlarına neden olan yaşantılardan birisi de "tamamlanamamış yastır" (Mellard, 1990, 205) Hoden kardeşinin yasını tam olarak yaşayıp tamamlayamamıştır. Ailesi ile de doyuya bu yası paylaşamamıştır, çünkü ölüm sırasında ailesinin yanında değildir. "Allie öldüğünde orada değildim, elimi incittiğim için hastanedeydim" der (Salinger, 1990, 48). Bu kırık el, kastrasyon duygularının yaşanması ve ölümün anlamının kavranmasını da sembolize eder. "Onun öldüğü gece garajda yattım," der Holden. "Tüm Allahın cezası camları yumruğumla kırdım." (Salinger 1990, 48) "Arabanın camlarını da kıracaktım ama yapamadım zaten elim de kırıldı." (Salinger 1990,48) Kardeşin ölümüyle Holden birden ölümlü olmayı, sınırlılıkları ve engellenmişlik duygularını fark eder (Mellard, 205,1990). Ölümle yüz yüze gelmek ve yas duygularını yaşayıp tamamlayamamış ve aile ile paylaşamamış olmak, Holden'ın duygusal yaşamını altüst etmiştir. Yaşamın amacını ve anlamını kendi kendine açıklayamamaktadır. Bu ağır ve acı yaşantı onun uyumunu güçleştirmektedir.

Holden, uyumsuz bir kişilik örneği sergilemesine karşın okuyucu tarafından sıklıkla, bir kahraman olarak kabul edilmektedir. Bu nokta, incelenmeye değer bulunmuştur. (Huber,1990, 149). Adler'in yaklaşımına göre, bu sorunun yanıtı, insanın oluşturduğu, algılanan kişilik şeması, dünyaya bakış açısı hiçbir zaman tümüyle yanılığın olamaz (Huber,1990, 149). Nörotik kahraman toplumda var olan çok önemli bir noktayı, gerçeği yakalamıştır. Yaşadığı bazı olaylarla, Holden toplumun kusurlarını, bozulmuşluklarını betimlemektedir. Örneğin, daha önceki okulundaki müdürün varlıklı velilerin çocuklarını kayırması, gelir düzeyleri düşük velilerin çocuklarını ise göz ardı etmesi gibi. Holden, toplumda var olan, önemli bir ön yargıyı yakalayıp gündeme getirmektedir. Bu nedenle Holden'ın yaşamına bir bütün olarak bakmak gerekir. Holden'ın yaşam biçimi, empatik ve işbirliğine dayalı bir yaşam biçimi mi, yoksa aşağılık duygularını gidermeye ve üstün bir benlik oluşturma çabalarının sergilendiği bir yaşam biçimi mi dir? (Huber 1990, 149). Holden'ın yaşam biçimine bir bütün olarak bakarsak doğal olarak onun aşağılık duygularıyla baş etmeye çalıştığını ve üstün olma çabaları içerisinde bocaladığını görebiliriz. Holden, içinde yaşadığı dünyanın olumsuzluklarıyla mücadele etmeyi seçmiştir. Kendi derinlerinde yatan aşağılık duygularını ödünlemek için ise çevresindeki kendisine destek olamayan ona sevgi veremeyen insanları ve çevre

koşullarını kötülemekte, suçlamaktadır. Holden'ın yaşamı, daha yakından ve bir bütün olarak değerlendirildiğinde onun yaşam biçimindeki ve kişiliğindeki uyumsuzluklar daha iyi bir biçimde algılanabilir (Huber,1990, 148,149). Geniş okuyucu kitlesi de işte, onu tüm bu uyumsuzlukları sorgulayış ve nedenlerini arayış yaklaşımlarıyla bir kahraman olarak görmektedir.

Holden'ın yaşamına yakından bir bütün olarak bakıldığında onun kişiliğindeki uyumsuzlukların kaynaklarını görebilmek olanaklıdır. İnsanın dünyayı kendi algılayış biçimine göre yorumlaması onun yaşam biçimini yansıtır(Huber,1990, 149). Holden'ın da kendi algılarına uygun davranış ve tutumları onun tüm kişiliğini yansıtmaktadır. Adler, davranışlarla, onlara yapılan yüklemeleri, anlamlandırmaları, birbiriyle ilişkili bulur (Huber,1990, 148). Eğer kulaklarımızı Holden'ın sözlerine tıkayıp davranışlarını gözlemlersek onun kişiliğinin anlamını yakalayabiliriz. Tüm duruşu, tutumları, hareketleri, iletileri, tavırları, umuları, alışkanlıkları ve kişilik özellikleri, onun yaşama yüklediği, anlamla uyum içerisindedir. Özetle, holden dünyayı nasıl algıyorsa, ne tür yüklemeler yapıyorsa, bunlara uygun da davranmaktadır.

Tüm uyumsuzluklar içerisinde kendine özgü bir tutarlılık yakalamıştır, Holden. Holden'ın, dünyayı algılayış biçimi onun yaşadığı yoğun aşağılık duygularının etkisi altındadır. Bu nedenle de olumsuz bir benlik algısına sahiptir (Huber,1990, 149). Holden'ın kendisini betimlemekte kullandığı sözcükler şöyle sıralanıyor; “kuş beyinli”, “ödlek”, “mankafa cahil”, “kafasız” “dayanaksız”, “yalancı” ve “zayıf” (Salinger, 1990, 79,101,113). Yani, Holden, kendisini yaşamda “mağlup” olmuş biri olarak algılıyor. Adler'in ifadesiyle kendisini, eksi durumda görüyor (Huber, 1990, 149).

Holden'ın, beden algısı da olumsuzdur. Kendisini anormal uzun, zayıf, saçları kırışmış ve çirkin bulmaktadır (Salinger,1990,120). Olumsuz beden algısı ile onun psişik durumu arasında da bir paralellik vardır. Ergenlik dönemine özgü bu ani büyüme onun psikolojisini olumsuz etkilemektedir. Onun aşağılık duyguları kendi bedeniyle ilgili olumsuz algılama ve yüklemelerden de kaynaklanmaktadır. Romanın sonuna doğru dramatik bir epizodu vardır. Holden, “ Her kaldırımın sonunda, yolun öbür yakasına varamayacakmışım gibi bir duyguya kapılıyordum. Sanki yere saplanıp gittikçe batacakmışım da kimse bir daha beni göremeyecekmış gibi”der (213). Bu onun yaşadığı yoğun başarısızlık ve aşağılık duygularının doruk noktasıdır.

Tüm sosyal ilişkilerinde ve karşı cinsle ilişkilerinde kaygılı bir biçimde davranır. Toplumsal sahasından herkesi çıkarır, atar çünkü bir “ya hep-ya hiç” tutumu içerisindedir (Huber,1990, 149). İnsan kendisini düşmanca bir dünyada hissettiğinde bu tür çarpıtmalar yaşar. Kendini tehdit karşısında görür ve savunmacı bir tutum içerisine

girer. Üstün olma çabası ile aşağılık duyguları diyalektik bir yöntemle çalışır. Aşağılık duyguları yoğunlaştıkça bireyin amaçları da abartılı olur (Huber,1990, 149). Çocuklukta yaşanan güvensizlik ve aşağılık duyguları daha sonra insanüstü, gerçekçi olmayan amaçların belirlenmesine yol açar. Kendini bir tür “Tanrı” gibi görür (Huber, 1990, 145). Bu bir savunma mekanizmasıdır birey için. Holden’ın ürettiği fanteziler de onun nevrotik yapısının oluşmasına yardımcı olur (Huber,1990, 150). Holden’ın bu abartılı benlik algısı tehdit edildiğinde, kendini yaralanmış, kanlar içinde ölmek üzere olan biri olarak hayal eder. Elkind’e göre açıklarsak, Holden düşsel bir seyirci önündedir (Elkind, 1979). Bu karmaşık duyguları Holden’ın da yoğun bir biçimde yaşamakta olduğunu görüyoruz: Örneğin, Holden Maurice’den çok kötü bir dayak yemiştir, ancak hissettiği acı sanki barsağına saplanan bir kurşundan kaynaklanıyormuş gibi düşler kendini, bir başka ifadeyle bir film yıldızı olarak canlandırır kendini: “Durum iyice canlanıyordu gözlerimin önünde . . . giyinmiş olarak yıkanma odasından çıkıyorum. Otomatik tabancam elimde. . . üstüne ateş ediyorum herifin. . . . Sonrada sürüne sürüne odama çıkıyorum. . . Jane hemen geliyor, yarımı sarıyor. Çok acı duymayayım diye de yanmış bir cigara tutuşturuyor ağzıma” (Salinger,1997,117). Bu sahnede Holden, kendisini John Wayne gibi hayal etmektedir.

Bu ayrıca, Adlere göre “erkeksi protesto” dur (Huber,1990, 150). Erkeksi protesto, kadın ve erkeğin kendilerini cinsel açıdan güçsüz gördükleri bir alanda bu güçsüzlüklerini ödünleme yoludur. Holden, sergilediği erkeksi protesto ile aslında gerçek bir erkek-adam olmak istemektedir. Eğer, John Wayne olursa, onun gibi erkeksi tavırlar sergilerse, kendi cinsel güçsüzlüğünün üstesinden gelebileceğini düşünür. Oda arkadaşı, Stradlater’ın ona attığı yumruk darbesiyle yüzü kanadığında da, kendini bıçkın bir kabadayı gibi his ettiğini dile getirir, bundan adeta hoşlanır (Salinger, 1990, 56).

Holden, ürettiği fanteziler yoluyla kendi benliğini değerli bulmaya çalışır. Holden’ın kendisi için yaratmış olduğu “Tanrı gibi” olma imgesine ek olarak, üstün olmaya çabalarken takındığı tavırları hiçte “Tanrısal” bir güç sergiler tarzda değildir. Kendini tüm insanlığın üzerinde görürken, kendi dışındakileri alçaltmaktadır. Çevresindekileri hep küçültmektedir. Ancak böyle olduğunda kendini üstün bulabilmektedir. Bu da nörotik bir tutumdur. Bunu yaparken kullandığı anahtar sözcük ise “sahte” (phony) sözcüğüdür. Bu sözcük onun, topluma bakış açısının bir yansımasıdır. Holden’a göre okulu berbat bir yerdir, kaldığı otelin lobisi sanki “binlerce izmarit atılmış gibi,” kokmaktadır ve mide bulandırıcıdır (Salinger,1990: 145, 102). Onun bu aşağılayıcı tutumu, aynı zamanda sergilediği kaygılı tutumuyla iç içedir. Bu iki tutum birbirine karışmaktadır. Kendi algıladığı biçimiyle böylesi “sahte” bir dünyaya karışmaya değmez. Öyleyse, toplumsallaşmayı ertelemesi gerekir. Onun bu olumsuz bakış açısı,

“toplumsal ilgisinin” düşük olmasıyla açıklanabilir (Huber,1990, 146). Adler’e göre “toplumsal ilginin” düşük olması, sevgi ilişkisi, meslek seçme, sosyal olma gibi, yaşamın doğal bir parçası olan sorunlarla baş edebilmede bireyin kendini yetersiz hissetmesine neden olur. Yaşam sorunları, doğaları itibariyle sosyal içeriklidirler. Onları başarıyla çözebilmek için bireyin toplumsal ilgisinin gelişmiş olması gerekir. Holden yaşam sorunlarını çözebilmede yetersizdir. Ya kaygı yaşamakta ya da kaçma davranışı göstermektedir. İşe yaramayan ve abartılı amaçlar belirleyip onlara ulaşabilmeye çabalamaktadır. Örneğin, kardeşi Phoebe’nin okulunun duvarlarında gördüğü “ibne” yazısını çocuklar görmesin diye silmeye çalışır, ancak aynı yazıyı değişik yerlerde tekrar tekrar görmesi hayal kırıklığına uğratar onu (Salinger, 1990, 216, 217, 220).Çavdar tarlasında sarp kayalıklardan korumayı düşlediği çocuklar da aslında, onu istemezler (Salinger, 1990, 187).

Holden, “sağır ve dilsiz” olmak ister. İnsanoğlunun kullandığı dille ilişkisini kesmek ister. Çünkü çevresindekilerle sağlıklı bir dil kullanarak iletişim kurabilmekte yeter-sizdir. Onun en iyi iletişim kurduğu kişi ölmüş kardeşidir. Yalnızca onunla bir iç iletişimi sürdürebilmektedir. Bu yolla bir tür kendini soyutlamaktadır dış dünyadan. Ölmüş kardeşle kurulan sosyal ilişki daha güvenlidir. Çünkü, Holden kendini düşmanca ve sahte bir dünyada görmektedir. Oysa birey kendini toplumdaki soyutlayarak, iletişime girmekten kaçarak sosyal ilgisini geliştiremez. İnsan kişiliği ancak yoğun sosyal ilişkiler içerisinde gelişebilir. Holden, bir tür, dilin kullanımını yaşamından çıkararak, adeta sosyal ilişkilerinin gelişmesine direnç göstermektedir(Huber,1990,151).

HOLDEN’IN PSİKOLOJİK SORUNLARININ DORUK NOKTASI

Romanda, anlatılan olaylar görünürde, Holden’ın yaşamındaki üç günden ibarettir. Ancak bu üç gün, daha önce yaşadığı olumsuz deneyimlerin tam doruk noktasıdır. Holden’ın dayanma gücünün tükendiği, parçalanıp dağılmanın eşiğine geldiği aşamadır. Kavgası, sadece toplumla olmayıp karşı cinsle de yoğun problemleri vardır Holden’ın. Holden, ne kızları ne de bir erkek olarak kendini anlayabilmektedir. Sosyal ilgisinin gelişmemiş olmasının yanısıra cinsel kimliği ile ilgili de ciddi sorunlar yaşamaktadır. New York’ta geçirdiği sürede oyalanmak için gittiği hiçbir yerde huzur bulamaz, dinlemeye gittiği müzisyenlerle ilgili bile çok çelişkili ve tutarsız duyguları vardır. Gittiği gösterileri, sahnede rol alan oyuncularını onları alkışlayan seyircileri eleştirir. Nefret eder hepsinden. Buluşup birlikte gösteriye gittiği kız arkadaşı Sally Hayes’ten bile nefret eder. Gösteri merkezinde karşılaştığı yaşlı kızlardan ve erkeklerden de nefret eder. Broadway’deki kalabalıktan nefret eder. Otobüslerden nefret eder. Taksilerden nefret eder. Her şey ve herkese yabancılaşmıştır, Holden (Salinger,1990, 143,144).

Bütün New York'a karşı hissettiği yabancılaşma, kendi içinde de gittikçe yoğunlaşan bir huzursuzluğa dönüşür. İç bunaltısından, yalnızlıktan söz eder (58). Otelde bunalır, "Birden artık burada duramayacağımı anladım. Dünyam kararıyordu" der (91). Duyguları çok çelişiktir. Hem yalnızlıktan bunalır, hem de kimseyi gerçekten görmek istememektedir : " . . . öyle bir sıkıntı, bir bezginlik çöktü ki üzerime az daha paltomu kapıp otele dönecektim, ama . . . yalnız kalmak da istemiyordum" der (96). Otele döndüğünde ise, "Uykum falan yoktu ama, leş gibi hissettim kendimi. Bezginlik, bıkkınlık. Hani ölmek işten bile değildi" (102). Özellikle, otelde maruz kaldığı şiddet Holden'ın zaten tepkili olduğu yetişkinler dünyasından hem sosyal hem de cinsel açıdan iyice uzaklaşmasına neden olur. Odasına gelen hayat kadını Sunny'nin ücretini ödemesine rağmen, kadın asansörcü Maurice'le geri döner ve Maurice, Holden'ı bir yumrukta yere devirerek anlaşıtlarından daha fazla parayı zorla alıp gider. Yetişkinler dünyasının en anlaşılmasız ve acımasız yüzüyle karşılaşmıştır. İntihar etmeyi bile düşünür, ancak, nefret ettiği "phoney"lerin kendisini parçalanmış kanlar içinde görmelerini istemediği için vazgeçer (117). Devam eden iki günü de değişik ortamlarda, ait olma duygusu arayışıyla geçirir, ancak boşunadır. Holden tamamen dağılır, yok olacakmış gibi hisseder: Pencey'den ayrılırken, "Nasıl derler, zırlıyordum işte. Bilmem neden!" der(63). Maurice kendini bir yumrukta yere devirdiğinde de, Phoebe Noel parasını ona verdiğinde de hep ağlar, Holden (116, 194). Eleştirmen, James Miller, Holden'ın "marazlı" diye tanımladığı ruh halini, insan doğasının kırılabilirliğiyle açıklamaya çalışır (Miller J.,1990,141-142).

Her ergen gibi, Holden da yetişkin olma yolunda aşılması gereken arkadaş ilişkilerini, karşı cinsle ilişkileri ve aile ile ilişkilerini oturtmak zorundadır. Ancak E. H. Miller'a göre, ergenlik döneminin hemen başlangıcında çok sevdiği kardeşi Allie'nin ölmesi Holden'ın olağan ergenlik problemlerinin üstesinden gelmesini olanaksız kılmaktadır. Bu süreci atlatabilmesi için, Holden "Allie'yi gömmek" zorundadır (1990 32). Psikolojik açıdan aşılması zaten güç olan ergenlik döneminin, Holden için böyle bir çöküntüyle sonuçlanmasının tek nedeni Allie'nin ölümü değildir elbette. Caulfield ailesi içinde yaşanan, ölüm, acı, keder ve iletişimsizliğin de Holden'ın psikolojisi üzerinde büyük bir olumsuz etkisi vardır.

AİLE İÇİ İLETİŞİMSİZLİK

Holden'ın kendisini böylesine bunaltan, adeta yıkılmanın eşiğine getiren psikolojik problemleri geçmiş yaşamına, Caulfield ailesinin geçmişindeki sağlıksız ana-baba-çocuk ilişkisine dayanır. Ergenlikte ana-babadan koparak kendi bağımsızlığını kazanırken yaşanan çatışma ve acılar, Holden için iletişimsizliğin egemen olduğu aile

yapısı içerisinde daha da zor olmaktadır. Bundan da öte Holden için bir travmaya dönüşmektedir. Baumbach'ın belirttiği gibi Holden'in ailesiyle ilişkisi çok da ayrıntılı bir biçimde anlatılmamıştır (55). Holden'in okulu, arkadaşları, dış dünyayla ve kardeşleri ile ilgili anlattığı pek çok ayrıntı arasında, ana-babası yoktur. Başka olayları anlatırken ayrıntılar arasına sıkıştırır ana-babasıyla ilişkisini. Ancak Holden'in anlattıklarının satır aralarında, anne ve baba'nın çocukların yaşamında, özellikle baba'nın, çok fazla bir yerinin olmadığını anlamak olanaklıdır. Çocuklar da, bu ilgisiz ana-babayı yaşamlarından dışlamışlar, kendilerine alternatif bir dünya kurmuşlardır. Anne ve babaları ile sağlayamadıkları duygusal paylaşımı birbirleriyle sağlamaya çabalamışlardır. Ancak, kardeşi Allie'nin ölümü, ağabeyi D.B.'nin evden ayrılması Holden'in yaşamını çekilmez hale getirmiştir.

Holden'dan ve diğer çocuklarından esirgediği sevgiyi, ilgiyi ve zamani işine yönelttiği için, Holden babasına ve onun yürüttüğü mesleğe öfkeli. Babasının mesleğine ve çok para kazanmasına tepkilidir. Holden için hiçte özenilecek bir model değildir, aksine nefret uyandırır onda: “. . . Avukatlar suçsuzları ölümden kurtarmaya verselerdi kendilerini. Ne var ki, insan avukat olunca bu gibi şeylerle uğraşmaz. Akli fikri bol para kazanmak, golf oynamak, briç oynamak, araba satın almak, martini içmek, kodamanlık taslamaktır. . . .” (186) Holden'in tarif ettiği aslında herhangi bir avukat değil, kendi babasıdır. Kendisini adeta ürküten yetişkinler dünyasının merkezinde de babası vardır, ve böyle bir modele dönüşmek kabustur Holden için. Bu baba modeli onun yetişkinler dünyasından korkmasına neden olur ve onu çocuk dünyasına sığınmaya iter. Holden'i korkutan çocuk dünyasına kaçmasına neden olan aslında onun model olarak gördüğü aile yapısıdır.

Çocukların yaşamında baba, ya hiç yoktur ya da sadece otoritesiyle hissedilir. Phoebe, Holden'in Penceyden de atıldığını öğrendiğinde ilk söylediği şey, “Öldürür babam seni!” olmuştur (178). Annesinin Holden'in yaşamındaki yeri de babasınınkinden farklı değildir. Annesiyle ilgili yansıttığı tek olumlu şey, onun Phoebe'yi giydirmekteki zevkidir; ya da kendisine hediye aldığı patenlerdir. Annesine kızgınlık duymaktan çok acır Holden. Öykü gelişirken, ileri aşamalarında annesiyle ilgili şu gerçekleri de dile getirir: Ona göre, annesi, “Nereye gitse eğlenemez” (192), “. . . sık sık baş ağrısı tutar” (193) ve “Çoğu gece cigara içerek sabahı eder” (171). Bunun nedeninin de farkındadır Holden: “Kardeşim Allie öleli çok değişti kadıncağız, bambaşka bir insan oldu. Tepeden turnağa bir sinir yumağı sanki” (120). Edwards'a göre, Mr. Caulfield, “Oğlunun . . . gelişimini boğmak ve tehlikeye atmak için karısıyla işbirliği içerisindeydi (1990,155).

Ergen Holden için, yetişkinliğe geçişte model alabileceği anne ve baba'nın yeri

boştur. Edwards, Mr. Caulfield'in model oluşturmaktan çok uzak olduğunu vurgular. Holden'in özdeşim kurabileceği sağlıklı bir baba modeli yoktur, Holden için babası, "ulaşılmaz ve soğuktur" (Edwards,1990, 155). Burrows ise, Holden'in roman boyunca süren arayışını bir ruhsal lider, masumiyetini kaybetmemiş ve yozlaşmamış bir yetişkin arayışı olarak yorumlar (56). Bu eleştirmenlere göre, Holden'in "Çavdar tarlasında koruyucu" olma düşü, bu arayışın en belirgin simgesidir.

KARŞI CİNSLE İLETİŞİM

Ergenlikte ortaya çıkan bütün biyo-kimyasal değişimlerin en önemli etkilerinden birisi de cinsel dürtülerdeki ve duygulardaki artıştır. Bir çok ergen için bu yeni keşfedilen duygular şaşkınlık ve kaygı kaynağı olabilmektedir. Cinsellik, bir kültürün ahlaki, dinsel inançlarıyla, hukuk sistemiyle, çocuk yetiştirme yollarıyla, bireyin karşısındaki kişilere ve kendisine karşı takındığı tutumlarla ilişkilidir. Ergenin görevi, her iki cinsten yaşlılarıyla yeni ve daha olgun ilişkiler kurmak, ana-babadan ve diğer yetişkinlerden kopmaya çalışarak duygusal bağımsızlığını gerçekleştirerek yetişkinlik yaşamına hazırlanmaktır. Ancak, Holden'a baktığımızda ana-babasıyla kuramadığı iletişim ve bunun sonucunda maruz kaldığı sevgi ve şefkat yoksunluğu, onun cinsel kimliğini sekteye uğratmıştır. Bunun en belirgin göstergesi ise, Holden'in karşı cinste kendi yaşlılarından çok, hep otuz yaş ve üzeri kadınlardan etkilenmesidir. Okuldan Ernest Morrow'un, trende karşılaştığı annesinden etkilenmiştir: " Yanılmıyorsam kırk, kırkbeş yaşlarındaydı, çok güzeldi ama İnsanın içini vık vık ettiren bir gülümsemesi vardı ..." (65-66). Barda karşılaştığı "otuz yaşlarında"ki üç kız da, özellikle güzel dans eden etkiler Holden'ı, " Kendi üzerinde dönerken küçücük kıcı tatlı tatlı titriyordu. İflahımı kesti. Masaya döndüğümüzde, kıza yarı yarıya vurulmuştum" (85). Jane'i bile yaşıtı diğer kızlardan ayrı tutmasının nedeni, bir eleştirmene göre, "Hayalinde Jane'in kendisi için anne ... rolü üstlenmesini ..." istemesidir (Baumbach, 60). Holden, Jane'in sinemada film seyredirken ensesine elini koymasından çok etkilendiğini söyler, "... Jane daha çok gençti, oysa enseye el atmak huyu kızlarda yirmi beşinden, otuzundan sonra başlar, bunu da genellikle ya kocalarına yaparlar ya da küçük çocuklarına ..." (91). Holden'in bu davranıştan etkilenmesi onu bir sevgiliden çok anne figürü olarak görmek istemesinden kaynaklanmaktadır. Odasına gelen hayat kadını Sunny'den de sırf kendi yaşıtı olduğu için etkilenmediğini söyler, Holden (Salinger,1990,108).

Holden'in, hiçbir kadınla gerçek bir cinsel ilişkisi olmamıştır. "Doğrusunu söylemek gerekirse, ne zaman bir kızı sıkıştırmaya kalksam, vaktimin yaridan çoğu bulmak istediğimi aramakla geçiyor, anlıyorsunuz değilmi ne hallere düştüğümü!" (Salinger, 1990, 105). Sunny'i beklerken ilk deneyimini kazanma konusunda kararlıdır, "İstedğim

tek şey bu işi başından sonuna kadar yüzüme gözüme bulaştırmadan götürmekti” (Salinger,1990,105) Oysa, kadınla yüzyüze geldiğinde, bu deneyimi asla kazanamayacağı anlar Holden, “ ‘Paranızı vereceğim, ama şu işten caysak olmaz mı?’ Hiç canım çekmiyordu” der (Salinger,1990,108).

Cinsel kimliği konusunda güvensizlik duyguları içerisindedir. Daha önce okuduğu okuldaki Carl Luce adlı genç ile ilgili bilgi verirken onun çocukları toplayıp, cinsellikle ilgili konuştuğunu, ve onun anlattıklarından cinsel yönden olumsuz etkilendiğini dile getirir: “[H]a ibneleştin, ha ibneleşeceğim diye kendimi yer dururum,” der Holden (Salinger,1990,157).

Holden’ın cinsel kimliği konusundaki güvensizliği geceyi geçirmek üzere gittiği çok sevdiği, eski öğretmeni Mr. Antollini ile ilgili de kafasının karışmasına neden olur. Gece uyandığında, Mr Antollini’yi yüzünü okşarken bulur ve hemen orayı terk eder ve şöyle der: “Hayatınızda hiçbiriniz benim kadar sapık tanımamıştır. Okulda beni gördülermi hepsinin nedense sapıtacağı tutar” (Salinger,1990,207). Ancak, daha sonra düşündüğünde, Mr. Antollini’nin ne yapmak istediğinden tam da emin olamadığını söyler (Salinger,1990, 211). Kendi içindeki karmaşadan dolayı, Mr. Antollini’nin, belki de şefkatten kaynaklanan bu hareketini yanlış değerlendirmiş olabileceğinin ip uçlarını da verir. Kafası da, duyguları da çok karışıktır.

BİR ALT GELİŞİM DÖNEMİNE KAÇIŞ

Baumbach’a göre, Holden, “iyi babalardan ... yoksun bir dünyada kurtuluşu çocukluğa, düşe ve psikoza kaçmakta bulunduğu, ruhsal yönden yıpratıcı bir karmaşalar dünyasında bulur kendini.” (Baumbach, 1990, 57) Bu ruh çöküntüsü içerisinde Holden’ın kendisini ait hissettiği ya da kendisine yakın hissettiği tek şey kardeşi Allie’ye ait anılar ve Phoebenin temsil ettiği saf, kirlenmemiş, sahte olmayan çocuk dünyasıdır. Allie öleli dört yıl olmuştur, ancak Holden hala onun üzerine şiirler yazdığı beysbol eldivenini yanında taşımaktadır. Çaresiz kaldığında ve bunalarak adeta yok olacaktı gibi hissettiğinde de Allie ile konuşur, ondan yardım ister, Allie’nin ölmüş olduğunu zaman zaman inkar etme yoluna gider (111). Bu gerçeği görmezden gelirse sanki değiştirebilecektir gibi hisseder. Aynı kaçıışı yetişkinler dünyasına olan tepkisinde görmek olanaklıdır. O dünyaya ait olması gerektiği gerçeğini görmezden gelirse, sanki hep çocuk kalabilecektir gibi gelir ona. O bu sahte dünyaya uyum sağlamak zorunda olduğu gerçeğini görmezden gelirse sanki hep çocuk kalabilirmiş gibi hayal eder kendini.

Çocuklara ait her şey, tavırları, saflıkları, giysileri, defterleri, öyküleri, düşleri hoşuna gider Holden’ın(173-174). Anlatımının başından beri, Holden’ı mutlu eden ilk

şey, yoksul ailesiyle birlikte kiliseden çıkmış sokakta yürüyen ve “catcher in the rye”⁶ şarkısını söyleyen küçük çocuktur: “İçim açıldı. Yüreğimin karaları dağıldı sandım,” der (129). Phoebe’ye, “iki ön dişi düştü diye sokağa çıkmaktan utanan küçük kız”ın öyküsünü anlatan, “Little Shirley Beans” plağını aldığı zaman da aynı mutluluğu duyar (128). Phoebe için “Little Shirley Beans” plağını alması, Phoebe’yi ararken karşılaştığı küçük kızın patenlerini bağlamasına yardımcı olması (132) tahterevalliyeye binen çocuklara katılması (135), Holden’ın çocuk dünyasına kaçma, sığınma eğiliminin en belirgin simgeleridir. Ancak, buraya da ait değildir; patenlerini bağladığı küçük kız kakao içme teklifini reddeder, tahterevallideki çocuklar onu istemez ve “Little Shirley Beans” plağı daha Phoebe’ye vermeden kırılır. Sembolik olarak çocuk dünyasına da ait değildir Holden. Adeta araftadır.

HOLDEN’IN KARDEŞİ PHOEBE’NİN KOŞULSUZ SEVGİSİ

Burrows’a göre, “Plağın kırılması Holden’ın ideal bir dünyada varlığını sürdürmeye çalışma çabasının yürümediğini sembolize eder” (85). “Kırık plak” metaforu aynı zamanda da kardeşi Phoebe’nin, plağın kırık parçalarını almakla, Holden’ın kırık dökük dünyasını onardığını simgeler (Burrows,1990, 85). Holden’ın gerçeği kabullenme ya da olgunlaşma sürecinde Phoebe’nin çok önemli bir rolü vardır. Allie’nin ölümünün kendisini üzdüğü gibi, kendi ölümünün de Phoebe’yi üzeceğini düşündüğünde kardeşiyle arasındaki sevgi bağının yoğunluğunu fark eder. Phoebe’nin sevdiği birini kaybetmenin acısını yaşamaması için üstlendiği kurtarıcı göreviyle bir sorumluluk üstlenerek yavaş yavaş büyümeye başlamıştır Holden (Burrows 1990, 85). Miller da, Holden’ı, kız kardeşi Phoebe’nin, sevgisi ve masumiyetinin kurtardığına inanır ve Phoebe’yi, “... yaşı ve cüssesi küçük bir anne modeli ...” olarak nitelendirir (Miller E. H.,1990, 139). Phoebe, Holden’a onun hiç de karşı koyamayacağı bir yolla, “sevgi” ile ulaşmıştır. Holden’a duyduğu saf sevgiyle, o da Holden’la batıya gitmeye karar vermiştir. Phoebe’yi kocaman bavuluyla görünce, bu koşulsuz sevgi karşısında Holden kendisini Phoebe’den sorumlu hissetmiş ve bir yetişkin gibi düşünmek, davranmak zorunda kalmıştır : “... ana-baba, bir ağabey – kısacası bütün yetişkinler gibi ...”, Phoebe’yi , kendisiyle gitmesinin doğru olmadığına ikna etmeye çalışmıştır. Ciddi bir biçimde bir başkasını düşünmek zorunda kalınca sorumluluk üstlenmiştir, Holden. “ . . . ilgi görme gereksinimi içinde olan ve ilgi bekleyen çocuk değildir artık” (Miller E. H., 1990, 142). Burrows’a göre de Holden büyümüştür artık, “... Phoebe’nin [athl karıncadan] düşme riskine rağmen püskülü yakalamaya çalışmasına karışmaması, sevmediği insanları bile özlemesi birer olgunlaşma göstergesidir” (85). Parktaki çocuklar tarafından reddedilmesi de Holden’ın bu süreçte çocukların “kurtarılmak”

istememediklerini görmesine neden olur. Holden'in çocukları korumak istediği kusurlar aslında yaşamın ta kendisidirler. (85). Tıpkı yaşadıkları gölün donmasına rağmen yaşamda kalabilen ördek ve balıklar gibi, doğanın kendine has bir döngüsü vardır. İnsan yaşamında da zaman zaman bazı değişimlerin olması kaçınılmazdır ve bu değişimlere doğal olarak uyum sağlamak için gereken gücü devreye sokmak gerekir. Yaşam akıp giderken her bireyin kendi sorumluluğunu ancak kendisinin üstlenebileceği gerçeğini kavrayarak, Holden bir yetişkin gibi düşünmeye başlar sonunda.

SON NOTLAR

- 1 Bu çalışma, 04-06 Ekim 2006 tarihleri arasında, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi tarafından düzenlenen "II. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumunda" sunulan, "Salinger'da Çocuk ve Aile İlişkileri: Gönülçelen" başlıklı konuşma metnine dayalı geliştirilmiş bir araştırmadır.
Bu başlık Warren French'in 1963 basımı *J. D. Salinger* adlı kitabının bir bölüm başlığından esinlenilerek oluşturulmuştur. French'in kitabının bölüm başlıklarından biri, "The Artist as a Very Nervous Young Man" dir. Bu bölümde, *Catcher in the Rye*'la James Joyce'un, bir sanatçının kişisel gelişim sürecini anlattığı romanı *The Portrait of Artist as a Young Man* arasında bir paralellik kurulmaktadır.
French, "hiper-duyarlı" bir kişilik olarak tanımladığı Holden'in da aslında bir sanatçının duyarlılığına sahip olduğunu vurgular(124) . Yani bu roman Holden'in ilkel özelliklerinin üstesinden gelip, gerçek bir insana dönüşmesi sürecini yansıtmaktadır, Holden'in roman boyunca yansıtılan öfkesi ve kızgınlıkları onun gelişme sürecinin çelişkileri olarak yorumlanır.
- 2 Argo bir kelime olan "Phoney"nin Türkçedeki karşılığı yalancı, dolandırıcı kimse, sahtekar, düzenbaz'dır.
Adnan Benk ise bu kelimeyi değişik bağlamlarda hıyarto, budala, salak, bıkkın vb. gibi değişik biçimlerde Türkçeye çevirmiştir. Holden bu kelimeyi serüveni boyunca karşılaştığı insanlar ve toplumun tümünde gözlediği yozlaşmayı yermek için kullanmıştır.
- 3 Orijinal adı *Catcher in the Rye* olan roman, Türkçeye ikinci kez 1997 yılında Coşkun Yerli tarafından *Çavdar Tarlasında Çocuklar* olarak çevrilmiş, Yapı Kredi Yayınları'nda basılmıştır.
- 4 Mark Chapman'dan bir yıl, sonra 1981 yılında da benzer tarzda John Hinkley, Jr. adlı bir genç Amerika başkanı Reagan'ı öldürme girişiminde bulunmuş, ve polis aynı şekilde Hinkley'in kaldığı otel odasında da Salinger'in romanını bulmuştur (Whitfield 572).
- 5 "Catcher in the Rye" aynı zamanda romanın orijinal adıdır.

KAYNAKÇA

- Baumbach, Jonathan. "The Saint as a Young Man: A Reappraisal of *The Catcher in the Rye*." *Critical Essay on Salinger's The Catcher in the Rye*. Joel Salzbürg (Ed.) Boston: G. K. Hall, 1990, s.55-64.
- Benk, Adnan. "Sunuş" *Gönülçelen* Adnan Benk (Çev.) İstanbul: Can Yayınları, 1990.
- Burrows David J. "Allie and Phoebe" *Holden Caulfield* Harold Bloom (Ed.) New York: Chelsea House ,1990, s.80-86.
- Edwards, Duane. "Holden Caulfield: ' Don't Ever Tell Anybody Anything' " *Critical Essay on Salinger's The Catcher in the Rye*. Joel Salzbürg (Ed.) Boston: G. K. Hall, 1990.
- Elkind, D., R. Bowen. "Imaginary Audience Behavior in Children and Adolescents" *Development Psychology*, 15 (1979)
- French, Warren. (1963). *J. D. Salinger*. New York: Twayne.
- Huber, R. J., " Adlerian Theory and *The Catcher in the Rye*" *Holden Caulfield* Harold Bloom (Ed.) New York: Chelsea,1990, s.145-151.
- Johnson, James William. "The Adolescent Hero: A Trend in Modern Fiction" *Twentieth Century Literature*. Vol.5, No. 1 (april 1959) pp. 3-11.
- Kılıç, Abdullah. " 'Gönülçelen', Hem Teoman'ı Hem de Salinger'ı 'yok' Sattırıyor" <http://arsiv.com.tr/2002/01/30/kultur/h5.htm>.
- Mellard, James M. "The Disappearing Subject: A Lacanian Reading of *The Catcher in the Rye*". *Critical Essay on Salinger's The Catcher in the Rye*. Joel Salzbürg (Ed.) Boston: G. K. Hall and Co., 1990, s.197-213.
- Miller, E. H. "In Memoriam: Allie Caulfield." *Holden Caulfield* Harold Bloom (Ed.) New York: Chelsea House,1990, s.140-144.
- Miller, James E. " Catcher in and out of History" *Critical Essay on Salinger's The Catcher in the Rye*. Joel Salzbürg (Ed.) Boston: G. K. Hall and Co., 1990.
- Ohman, Carol ve Richard. " Reviewers, Critics and *The Catcher in the Rye*." *Critical Essay on Salinger's The Catcher in the Rye*. Joel Salzbürg (Ed.) Boston: G. K. Hall, 1990.
- Salinger, J. D. *Gönülçelen*. Adnan Benk (Çev.) İstanbul: Can Yayınları,1990.
- Whitfield, Stephen J. "Cherished and Cursed: Towards a Social history of *The Catcher in the Rye*." *The New England Quarterly*. Vol.70, No.4 (December 1997) –s.567-600.